

Tann, ið ræðist sítt egna frælsi ræðist seg sjálvan

Seinasta mánakvöld, longsta dag í árinum, hildu pisur úr Studentaskúlanum og HF-skeiðnum í Eysturoynni pisufund á Gøtusandi. A skránni vóru røður og tónleikur, saman við stóru gleðini um, at nú vóru pisurnar floygdar og frælsar. Røðararnir mánadagin vóru Eyðgerð Mørkøre úr Hósvík, fyri studentarnar, og Anvør Abrahamsen úr Fuglafirði, fyri HF-næmingarnar. Sum gestarøðara høvdu tey boðið Sjúrði Skaale, og prenta vit her part av heilsan hansara til nýfloygdu pisurnar

"Sjung om studentens lykkelige dage" syngja svenskarar - og tað eru eisini sanniliga eisini lukkuligir dagar. Njótið teir! Dansið iðgjøgnum tíðina sum kemur. Tit eru ung og leys og liðug við skúlan - nú eiga tit at hava eina góða, glaða tíð.

Tað verður ikki so leingi til tit skulu taka nakrar av teimum tydingarmestu avgerðum í lívinum.

Tá tær eru tiknar, fara tit at sneiða inn á ymskar gøtur og fella inn í ymskar rammur, sum tað er stórir møguleiki fyri, at tit verða verandi í fyri lívið.

Arbeiði, víðari útbúgving, hjúnarband, fastur bústaður - tað fer alt at seta nokkso fóst mörk um tykkara lív.

Tað frælsið og teir møguleikar sum tit hava beint nú, áðrenn tey avgerandi valini eru gjørd - tað kemur aldri aftur.

Brúkið tað til at víðka sjónarringin. Til at ferðast og síggja onnur lond. Til at royna ymsk sløg av arbeiði. Brúkið hesa tíðina - hetta frælsið - til at royna alt tað, sum nógv av tykkum um nokur ár ongan møguleika fara at hava fyri royna.

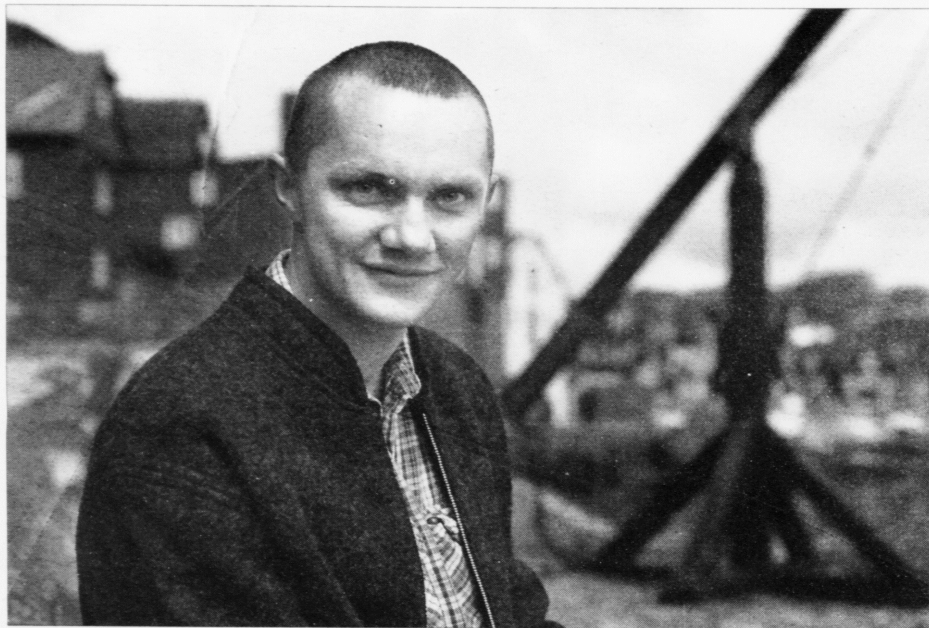
Tað ger einki, um tit í tíðini sum kemur taka tykkum stundir til at fáa upplivingar av ymskum slag. Tað verður ein góð barlast alt lívið. Og um tit nýta hesa tíðina væl, so fáa tit nakrar royndir, sum verða ein góð hjálp, tá tit koma hartil, at tit skulu velja hvørja kós tit skulu fara og hvørja tit ikki skulu fara í lívinum.

Lívsleiðin

Hetta at velja sær eina lívsleið - tað kann ofta vera trupult. Men eingin kann velja tað fyri tykkum. Eingin uttan tit veit, hvat passar til tykkum. Og vita tit tað heldur ikki - so steðgið á. Skapið tykkum eitt breiðari grundarlag av vitan og royndum fyrst. Karrieran, húsin og alt tað - tað fer ongan veg.

Tað eru 11 ár síðani eg var í somu støðu sum tit. Eg havi roynt ymsk hesa tíðina - men vit eru øll so ymsk, at tað er ógjørligt at geva tykkum ítøkilig ráð um, hvat og hvussu tit skulu gera í lívinum.

Men tað er kortini eini ráð, sum eg haldi, at øll fáa gagn av at fylgja. Tað er, at

Sjúrður Skaale

tit í øllum lívsins viðurskiptum eru erlig móti tykkum sjálvum. At tit í øllum avgerðum tit taka, fylgja tykkara egna hjarta, tykkara egnu dreymum. At tit ikki altið elta sum fyri er slóðað, men at tit tora at fara tykkara egnu vegir.

Vissi tit halda tað vera meira spennandi at fara til Onglands ella Italia ella Spania enn at fara til Danmarkar at útbúgva tykkum víðari - jamen so farið har!

Vissi foreldur ella lærarar ella vinir vilja hava tykkum at lesa víðari, men tit heldur vilja tit skips - jamen so farið til skips.

Tað eru nógv fólk við stórir succés í samfelagnum, sum í veruleikanum ongantíð ætlaðu sær at bliva til tað, sum tey blivu til. Tey fóru leiðir sum onnur vildu hava tey at ganga, og hóast tey komu á mál - so komu tey ikki á síni egna mál. Ofta er tað soleiðis, at tað í sjónligum sigrum liggja fjaldir ósigrar.

Trupult at fylgja hjartanum

At fylgja sínum egna hjarta og vera erligur móti sær sjálvum - tað ljóðar so lætt. - Men tað er í veruleikanum

eitt tað truplasta, sum er.

Tí tað eru so nógv sum vilja hava tykkum at gera sum tey. At vera sum tey. At meina sum tey. Spyrja tit ikki allatíðina tykkum sjálvi hvørjum tit standa fyri og hvat tit vilja, so endar tað við, at missa tykkum sjálvi burtur.

Tað var einaferð ein maður sum kom inn til ein sálfrøðing og greiddi frá, at hann ikki orkaði at liva meir. Hansara lív hevði einki virði; hansara arbeiði var meiningaleyst - hann var ikki glaður um nakað.

"Tað kann henda fyri so nógv", sigur sálfrøðingurin. "Tað nýtist ikki at vera so álvarsamt. Tað, tú hevur brúk fyri, er at taka tær av lottum eitt sindur.

Tú átti at fari ein túr í sirkus. Har er ein so fantastisk kløvnur í sirkusinum - far og hygg at honum eina løtu, so gloymir tú allan tín trega".

"Jú, men tað er bara tað", svarar maðurin, "at hasin kløvnurin tú tosar um - tað er eg".

Soleiðis er leikluturin hjá so ómetaliga nógvum fólki. Í síni tráan eftir at gera onnur nøgd og vera so, sum hini vilja at tey skulu vera,

leggja tey seg sjálvi og sínar egnu dreymar til vikis. Tað verða ólukkulig innani, hóast tey kanska eru vinnarar uttaná.

Í einum lítillum samfelag sum okkara, er tað sosiala trýstið helst størri enn aðra staðni. At standa við sítt er í veruleikanum ein standandi avbjóðing hvønn einasta dag.

Mugu vera støðufest

Í eini søgu hjá Eli Wisel er ein prædikumaður, sum kemur til Sodoma. Hann finnur sær ein kassa at standa á, og fer at prædika fyri sodomabúgvum. Í fyrstuni er fitt av fólki og lurtar eftir honum, men orðini rína ikki við tey. Og sum tíðin gongur, verða tey færri og færri, sum yvirhøvur tíma at steðga á. Til endans stendur maðurin einsamallur og prædika - eingin lurtar.

Tá kemur einaferð ein yvir til hann, og spyr hvussu tað ber til, at hann tímar at halda fram. "Dugir tú ikki at siggja, at tú aldrin í verðini fert at klára at broyta okkum", spyr hann.

Jú, svarar prædikumaðurin, tað skilji eg. Tá eg haldi fram at prædika kortini,

Mynd: Jens Kristian Vang so er tað, fyri at tit ikki skulu broyta meg.

Um tit ikki royna at vera sum hesin prædikumaðurin og alla tíðina halda tykkum til tað, sum er virðismikið fyri tykkum, so fara tit um koll. So verða tit ikki tykkara egna harrar; so vera tit ikki frí menniskjur, so vera tit ein anonymur partur av massanum - another brick in the wall.

Tí tann sum ikki roynir at liva soleiðis, sum hann hugsar - hann endar við at hugsa, sum hann livir. Og tann sum ger tað, livir ikki veruliga - hann bara er.

Ein treyt fyri at liva sum man hugsar - tað er sjálvsagt, at man hugsar. Ein treyt fyri at kunna standa við síni ideal - tað er at man hevur nokur ideal.

Og tað er í dag ofta vanligt at hoyra fólk siga, at tað hava tey ikki. Tey meina einki, tey vilja einki, tey hava ongan dreym, einki mál, ikki áhuga fyri nokrum.

Kanska onkur av tykkum eisini sigur so.

Men tað er ikki so. Okkurt býr í øllum. Onkustaðni inni í tykkum er ein rødd sum sigur: Hetta er tað, eg haldi! Hetta eru míni virði!

Hetta er mín áhugi - tað er hetta, eg vil!

Tann sum ikki torir at lurtar eftir røddini og standa við síni virði, hann endar við at sleppa teimum - og so stendur hann uttan mál og mið í lívinum.

Menniskju uttan mál og mið, enda við at bliva líkasæl. Einki hevur tyding fyri tey, einki hevur meining - lívið verður virðisleys. Tað verður ikki ein gáva sum skal brúkast, men ein byrða sum skal fyribeinast.

Likasæla skapar fordómar

Henda likasæla er ein stór fólkasjúka - bæði í Føroyum og í øllum vesturheiminum. Fólk hava slept sínum grundleggjandi virðum, og tí verður teirra lív eitt stórt vakuum. Tað verður eitt konstant og desperat stríð fyri at sláa dagarnar í hel og halda kensluni av tótleika burtur. Larmur, undirhald, materialisma kemur í staðin fyri tað, sum kundi givið lívinum veruligt virði.

Hetta skapar dovin, snæverskygd, fordómsfull og bangin fólk. Tí tann sum ikki stendur á tryggari grund sjálvur - hann ræðast altið fyri, at onnur skulu koyra hann um koll. Tað eru tóðini við veikum rötum, sum fara í vindingum. Tann, sum einki meinar, hann torir ikki at móta teimum, sum meina nakað. Hann læsir seg inni.

Nøkur av sjónarmiðunum sum hava verið at sæð og hoyrt í orðaskiftinum í Føroyum um flóttarfólkini úr Kosovo, eru dømir um hetta. At vit ikki vilja hava neyðstødd fólk henda vegin, tí tey hava eina aðra trúgv enn vit - tað sigur meira um okkum og okkara trúgv, enn tað sigur um tey og teirra trúgv.

Tá ein villur gullkálvansur rendi okkara samfelag um koll í áttatiárunum - tá var tað eisini tekin um, at tjóðin var farin frá sínum søguligum, mentanarligum og átrúnaðarligum virðum.

Tað er eingin sum kann forða fyri, at eisini tit soleiðis sovna burtur í einki - uttan tit sjálvi. Og tað gera tit við at standa við tær meiningar og tey virði og tað lív, sum tit halda vera rætt.

Hetta merkir sjálvsagt